

פקחי אגף העתיקות. בארץ לא קיים תקן אפילו למפקח ימי אחד, לצוללן יחיד שיוכל ללכוד שודדי עתיקות מהים בשעת מעשה.

פקחי אגף העתיקות, האחראים על שמירת אתרים ארכיאולוגיים ביבשה, אינם מהווים כל סיכון לגבי שודדי עתיקות הים. הפקחים ששוט אינם יכולים להגיע אליהם. הדרך היחידה ללחום במפרייחוק אלה היא לערוך פשיטות על החנויות המוכרות את העתיקות השדודות.

במהלך החקירה נתברר לנו, כי קיימים קשרים סמויים של טובות הנאה ושוחד בין אותן חנויות לבין מיספר לא מבוטל של פקחים התוצאה — שודדי העתיקות, והמיספר זה, בהן, מתנהלים כימעט בגלוי, ללא פחד עונש.

מישטרה. נושא ביעור שודדי העתיקות מהים נמצא בתחתית סולם העדיפויות המישטרתי. המישטרה אינה יוזמת כל מיבצעים בנושא זה. לפעמים, כאשר אורזים או מפקחי יבשה של אגף העתיקות מבחינים, הרחק בים, בשודדי עתיקות, הם מוציאים את המישטרה, אך אנשי החוק ניצבים חסרי-אונים על החוף, בעוד השודדים מרימים עוגן ומסתלקים בנחת מהמקום.

הכרו האגודה למחקר תתימי. אלה הם עשרות רבות של בחורים, רובם חברי-קיבוצים יוצאי הקומנדו הימי, הי עוסקים — בהתנדבות — במחקרים ארכיאולוגיים בים. הם היחידים הנתקלים, בר פועל, מדיפעם בצוללנים שודדי עתיקות, אך לחברי האגודה אין כל סמכות חוקית לעוצרם.

באותן פעמים מעטות שבהן עצרו חברי האגודה שודדי עתיקות וגררו אותם ליתנת מישטרה, נתברר להם עד מהרה כי פעלו ללא סמכות חוקית, וכי לא היה חסר הרבה כדי שהם ימצאו עצמם נאשמים בעבירות חמורות. למימוציאן אבירסאלח יש חנות ליימכר עתיקות בעיר העתיקה בירושלם.

האנטי-יוכוסים

אלו הן מטבעות עתיקות. הערך הקטלוגי של כל מטבע הוא 680 לירות. אדיב שחאדה, שמצא את המטבעות הללו בים, ליד חוף הכרמל, טוען כי העביר את כולן לרשויות מוסמכות, ולא השאיר

וזהו אתר ארכיאולוגי מוגן. עדימהלך הבין אבירסאלח כי לא כדאי לו להסתכן. בסופו של דבר, הרי הוא עצמו לא עבר על החוק כיוון שרכש את הסחורה כדן, בכסף מלא, מסוחר העתיקות דניאל ארלה. אילו היה מישוה מוסמך ממשך את חקירה, מברר כיצד רכש ארלה עצמו את הסחורה, ומדוע היא לא עברה רישום ב

העתיקות של ביידון הזקן ובניו. סיפור הצלמיות חוזר על עצמו. גם הפעם גילגל איש המוזיאון את עיניו בתמהון: "ביידון? לא ייתכן! בחנות שלו לא מצא תי משהו עתיק וטוב מזה שנים רבות." כמאתים מטרים מחנותו של ביידון, בר רחוב הגיא הסמוך, שוכנת חנותו של אבירסאלח. השלטת החיצוני נושא את הכתובת

ברשותו אפילו מטבע אחד. אנשי האגודה למחקר תתימי, מצידם, טוענים כי מתוך מאה מטבעות אלה שנמצאו, העביר שחאדה לרשויות המוסמכות 36 בלבד, ואילו השאר נמכרו לאספנים בתמונה מימי: צוללנים בפעולה תתימית. פרטים במחיר מלא.

אלגביש, שהוא ארכיאולוג רסדרג, שנויה אף היא במחלוקת. ד"ר יוסף אלגביש הוא מנהל המוזיאון לאמנות עתיקה בחיפה, ומנהל הפירות שיקמונה. לאחרונה התערער מעמדו כמנהל המוזיאון, בעיקבות סיכוכני שכנים שכתוצאה מהם נפתחו לד"ר אלגביש תיקים פליליים במישטרת חיפה. באחד ה

החשוד בשוד עתיקות משמש מפקה מוזיאון עירוני לעתיקות

וכנופיות השודדים מתנגשות ביניהם כדי לכבוש שמחים שלל

מיקרים אף ניסה אלגביש לדרוס למוות שכן שעימו הוא נמצא בסיכסוך חריף. בעיקבות מעשה זה ציוותה עליו מישטרת חיפה לעקור מדידתו ולעבור להתגורר בייאזור אחר.

שודדי עתיקות

כמפקח

ד"ר אלגביש פרש את חסותו, מזה עשר שנים, על שודדי עתיקות היפאי בשם אדיב שחאדה, המתגורר בוואדי ניסנס. בשיחה עימי הציג ד"ר אלגביש את עמדתו: "מוטב שאלה המוציאים עתיקות מהים ישתפו איתנו פעולה ויציעו לנו את מימצאיהם. המוזיאון שלנו קנה מאות מימצאים מאדיב, אילו היינו רודפים אותו, זה לא היה מרפה את ידיו אלא היה מוכר את המימצאים לאספנים פרטיים, וי למדע היה נגרם נזק בלי-שוער.

"זה בדיוק מה שקורה לרובי שוסמוס. אנשי האגודה למחקר תתימי רודפים אותו, או במקום להביא את שלל המוזיאון הימי, הוא מוכר אותו לסוחרים בעלי קשרים, והמדע נמצא מפסיד." לד"ר אלגביש יש, כנראה, אמון מלא באדיב שחאדה, עדיכדיכך שהוא מינה אותו כמפקח מטעם המוזיאון לאמנות עתיקה של עיריית חיפה, על העתיקות המתגלות בשטח החוף המוחזק על ידי העירייה, מתוך אמונה שכאשר תתגלגנה עתיקות כאלו ימחר אדיב להביאן למוזיאון ולא ינסה למכרן לסוחרים פרטיים.

המישטרה

חסרת-אונים

אדיב שחאדה עצמו, בשיחה עימי, טען כי הוא עוסק בדיג מזה עשרים שנה, במשך שנים אלה למד להכיר את חופי הארץ, מנהריה ועד אשדוד. הוא יכול, ללא קושי, לזהות כל אונייה עתיקה טבור עת, ואף למד לדעת אילו מימצאים חשודים בים יש בה, לדבריו, את כל המימצאים שגילה הביא אל הד"ר אלגביש, מנהל המוזיאון לאמנות עתיקה.

"אני לא מעלה תוחתים עתיקים מהים (המשך בעמוד 36)

חאגי באבא — חנות עתיקות. אבירסאלח רכש מאררה לא רק צלמיות, אלא גם עתיקות שהובאו מתורכיה. כאשר סבור אבירסאלח שלפניו קונה רציני, העומד להשאיר בחנותו סכום לא מבוטל, הוא מרבה לפאר את עצמו ואת עסקיו. כן, הוא שמע שמביאים מתורכיה סחורה מזוייפת. כן, הוא מכיר את האדם שתיווך בין אחד הקונים לבין אררה נתברר כי הי סחורה שקנה היתה מזוייפת, אבל אצלו זה לא יקרה. הוא בעלימיקצוע מעולה, העובד עם ארכיאולוג מנוסה. הוא אישית, אחראי לכך שלא ייתכנו כל מעשימירמה בעתירות הנמכרות בחנותו.

זכות-ראשונים

לדיין

עזרה היא, לדבריו, שתמיד סומכים עליו. אחד הקונים הקבועים הוא משה דיין. כאשר מגיעה "סחורה" חדשה לשוק, מהשטחים, או מוכרת מעבר-הירדן, עליו להזעיק מייד את דיין כדי להעניק לו זכות ראשונה לרכישה. הוא מכר עתירות לדיין עוד מהתקופה שהמחבלים בירדן, בטרם גורשו על ידי המלך חוסיין, שדדו את מוזיאון זאקה המפורסם, ומיספר מימצאים ארכיאולוגיים נדירים ממנו הסתנו ונמכרו בארץ.

ד"ר משה פראנסביץ, ארכיאולוג בכיר באגף העתיקות, מנסה לחסל את השודדים הימי באותם אמצעים דלים ומעטים העומדים לרשותו.

הוא מודע לחומרת הבעיה. "אם לנקוט לשון המעטה, ברור שריוחי שודדי העתיקות מהים מגיעים להרבה מאות אלפי לירות לשנה" הוא אומר.

לד"ר פראנסביץ אין אפילו מפקחימי אחד. אך לפחות חמורה העובדה שלא תמיד ממחרים פקחי למלא בדייקנות אחר הוראותיו הברורות. לא פעם, כאשר היפנה אליהם דרישה לדווח לו, בכתב, על מימצאים חשודים שהופיעו בחנויות למכירת עתיקות ולנסות לברר מהיכן הגיעו אותם מימצאים לשם ומי ניקנה, הלפו חודשים רבים מבלי שידווחו לא קנה הגיעו לשלוחנו. אחת לא רק הפקחים מתנהגים לעיתים בצורה תמוהה, צורת פעולתו של ד"ר יוסף

אגף העתיקות, כפי שמחייב החוק, היה מגלה על-נקלה כי הסורה שדודה, ואסורה במיסחר. כאשר שאלתי עובד מרכזי במוזיאון ישראל, המרבה בתוקף תפקידו לסייר בחנויות לעתיקות בעיר העתיקה, היכן קונה אבירסאלח את הצלמיות, פקח עלי הלה עיי

לים, לא הרחק משער יפו. בין פריטי המכירה שהוא מציע לקונים, מצויות צלמיות-טיטן בדמות אשה הניצבת על כן, ועליה סמל הידוע כסימלה של האלה תנית. מקור הצלמיות הללו אחד ויחיד — האתר הימי בחוף שביציון. זהו המקום הי

החשוד אדיב שחאדה, החשוד בשוד עתיקות מהים, מצוייד בתעודת מפקח מטעם המוזיאון לאמנות עתיקה של עיריית חיפה. פטרונו של שחאדה הוא ד"ר יוסף אלגביש, מנהל המוזיאון. המצוי בסיכסוך עם אגף העתיקות בירושלים.

ניים תמהות. "לא יכול להיות, הוא מעולם לא החזיק צלמיות בחנותו" השיב לי. מאוחר יותר, בהמשך החקירה, התברר לי כי אותו עובד-מוזיאון (שמו שמור כי מערכת) עומד בקישורימיסחר עם מיספר בעלי-חנויות בעיר העתיקה, ואבירסאלח ביניהם. תמורת תשלום נאה הוא משמש כמעריך מחיר בשעת קנייה, ומוודא ש העתיקות אינן מזוייפות. באמצע רחוב הוהידורוורה, בתוך חצר מוקפת חומה גבוהה, שוכנת חנות

יחיד בעולם שבו נמצאו הצלמיות הללו. אתר זה נשדד ברציפות מדי-שנה, על ידי רובי שוסמוס, ואילו דניאל אררה משווק את הצלמיות שהוא קונה מרובי בארץ ובי חו"ל. תחילה היתמם אבירסאלח. לטענתו, לא זכר היכן רכש את הצלמיות. כמו לכל סוחר העתיקות, גם לו היתה תשובה מוכנה: "בטח איזה פלאח נתקל בהן בשדה". אך הפעם, תשובה זו לא הועילה, כי מקורן של הצלמיות גלוי וידוע — שביציון —